

Muzikogramma “Maziņos putniņus”

Natalja Ebere, Jelgavas 6. vidusskola

Materiāls pieejams [šeit](#).

Anotācija

Mērķis – attīstīt mūzikas klausīšanas prasmes un popularizēt Latvijas mūziku.

Mērķauditorija – pamatizglītības skolēni.

Izmantošanas iespējas mācību procesā:

- klātienēs mācību procesā (demonstrācija, vingrināšana, apspriešana, radīšana);
- attālinātajā mācību procesā (demonstrējums Zoom platformas vietnē tiešsaistes stundā un skolēniem patstāvīgi pieslēdzoties ar norādīto saiti).

Darba aktualitāte ir saistīta ar to, ka skolēniem trūkst pacietības un uzmanības noklausīties mūzikas skaņdarbu ilgāk par vienu minūti, ja tam nav video noformējuma. Muzikogramma “Maziņos putniņus” ir aktīvas mūzikas klausīšanās piemērs 2. klasei tēmas “Sekvence” ietvaros.

Izmantojot ģeometriskās figūras un līnijas, ir grafiski attēlots dziesmas audio celiņš. Trīsstūris un citas līnijas norāda, ka dziesma ir jāskaita uz trīs, dažādas krāsas norāda uz sekvenci – skaņu grupu, kas atkārtojas vairākas reizes no cita skaņa augstuma. Skolēns klausās skaņdarbu un izpilda to, pa darba virsmu ar pirkstu vai zīmuli velkot līdzī norādēm. Šāds dziesmas grafiskais noformējums palīdz skolēnam saskatīt un saklausīt dziesmas ievadu putniņu formā, kas attēlo dziesmas nosaukumu un ievada garumu (4 putniņi – 4 taktis), struktūru (4 rindiņas – 4 panti), kā arī noteikt mūzikas instrumentu, kas spēlē pavadījumu, un dziedātājas balss tembru.

Vingrinājuma izpildīšanas soļi

1. Pirms video demonstrēšanas skolēni iepazīstas ar video zīmējumā redzamajām figūrām katrā rindiņā. Skolotājs izskaidro, ko nozīmē 2x (atkārtot 2 reizes).
2. Skolotājs izstāsta, kā jāveic uzdevums (vilkt līdzī rādītājkociņam ar pirkstu pa galdu vai ar zīmuli gaisā, vai uz ekrāna).
3. Skolotājs ieslēdz video, un bērni atkārto video redzamo. Pēc nepieciešamības apspriež padarīto.
4. Skolotājs apstādina video zīmējumu un ieslēdz audio, lai bērni patstāvīgi klausās un pilda uzdevumu. (Bērni var pārrakstīt zīmējumu burtnīcā, gan drukāt, gan vilkt līdzī uz ekrāna.)
5. Apspriež mūzikas aspektus.
 - Dziesmas struktūra ir... (Atbilde: ievads, 4 panti, katrs pants jāatkārto 2 reizes.)

- Kāda balss skan, kāds ir balss reģistrs? (Atbilde: sieviešu, zems.)
- Kāds mūzikas instruments atskaņo pavadījumu? (Atbilde: kokle.)
- Kāds metroritms ir šai dziesmai? (Atbilde: uz trīs.)
- Temps. (Atbilde: vidējs ar palēninājumu beigās.)
- Kur šeit var saskatīt sekvenci? (Atbilde: katrā rindiņā viena figūra atkārtojas 3 reizes, un katra reize ir citā krāsā.)

6. Ja skolēni zina vārdus, var dziedāt dziesmu un apvilkt grafiku.

Aktivitātes galvenais uzdevums ir saklausīt un “sataustīt” skaņdarba formu (shēmu, struktūru), ritmu un dinamiku. Vingrinājuma izpildīšana izkopj mūzikas klausīšanas iemaņas, paplašina iztēli, māca pacietību. Aktīvas labās un kreisās roku darbības uzlabo koordināciju, aktivizējot atmiņas un mācīšanas spējas, kas savukārt veicina smadzeņu veselību.

Skolotāja pati izveidojusi audio celiņu, spēlējot kokli un dziedot. Uzdevuma veidošanā izmantota programatūra: MS Office Windows 10 Pro, MS video redaktors, audio pārveidotājs <https://mp3cut.net/>, viedtālrunis.

Izmantotie avoti:

- I. Vilkārse, I Čerpinska *Mūzika 2. klasei*, Zvaigzne ABC 2001, 2014
- Jos Wuytack *Active music listening with the musicogram Eufonía Didáctica de la Música - num 47 - pp.43-55 - julio 2009* . Pieejams tiešsaistē: <http://www.awpm.pt/docs/EufoniaMai09.pdf>

Skolotājas N. Eberes veidotajā YouTube.com kanālā “Muzikogramma LV” ir pieejami vēl citi materiāli mūzikas stundām:

https://www.youtube.com/channel/UCWzTzEEjzWC_J9kvmvk3JZg/videos

1. klasei

Tēma “Skaņas” (cilvēka soļi) <https://www.youtube.com/watch?v=IChqUaWWEqk>
 Dziesma "Kur tu teci, gailīti mans" https://www.youtube.com/watch?v=-JkljxidZ_c
 Johans Štrauss "Pizzicato polka" <https://www.youtube.com/watch?v=8iS8kCQe4PU>
 “Lieldienzaķis” <https://www.youtube.com/watch?v=UTuqHFzu4YU&t=3s>
 “Pūpoliņi, pūpoliņi” <https://www.youtube.com/watch?v=SEZsTw08DNM>

2. klasei

Tēma "Sekvence" <https://www.youtube.com/watch?v=RwcoM54-hQs>
 Dziesma/deja "Tūdaliņ, tāgadiņ" <https://www.youtube.com/watch?v=vhijoXki5d0>
 Dziesma/rotaļa "Gulēja saulīte" <https://www.youtube.com/watch?v=9AX1leueovo>
 (Komentārs: dziesma skan 3 reizes: pirmo reizi izpilda ar labo roku, otro reizi ar

kreiso, trešo reizi ar abām rokām. Starp reizēm var apstādināt video, lai bērni paspēj sagatavoties.)

3. klasei

Tēma "Fermāta", "Ozolīti, zemzarīti" <https://www.youtube.com/watch?v=vrVzIT-IL8U>

"Ziedi, ziedi rudzu vārpa"

<https://www.youtube.com/watch?v=MLubISrb5wM&t=70s>

(Komentārs: pirmo reizi izpilda ar labo roku, atkārtojot izpilda ar kreiso.)

P. Barisons "Nātre" no svītas "Ziedu vija"

<https://www.youtube.com/watch?v=fBRCJ3KI820>

4. klasei

Tēma "Opera"

"Papageno un Papagenas ārija" no operas "Burvju flauta"

https://www.youtube.com/watch?v=Li0l_x6tsUw

(Komentārs: vīriešu balss – zila krāsa, sieviešu balss – sarkana krāsa, vietas, kur dzied kopā – abas krāsas.)

6. klasei

Tēma "Latvijas kino"

Zanes dziesma maltuvē no k/f "Pūt vējiņi" – muzikogramma

<https://www.youtube.com/watch?v=V-bogMKabu0&t=63s>

Fragments no filmas <https://www.youtube.com/watch?v=gF2h5016w4Q&t=1s>

levads. Fragments no filmas <https://www.youtube.com/watch?v=-ikzrjY2IVo>

"Trīs vīri kādreiz bija" no k/f "Vella kalpi" – muzikogramma

https://www.youtube.com/watch?v=PUmx0_KFDA0

Fragments no filmas <https://www.youtube.com/watch?v=7SZsssYNAFA>

"Jūra krāc un vēji pūš" no k/f "Zvejnieka dēls" – muzikogramma

<https://www.youtube.com/watch?v=eW7qfRPYRMQ&t=19s>

Fragments no filmas https://www.youtube.com/watch?v=LAm0ECmU_Hw&t=3s

"Aiz ezera augsti kalni" (kokle, balss)

<https://www.youtube.com/watch?v=GF4cHfd96lg>

"Aiz ezera augsti kalni" (R. Paula apdarē)

<https://www.youtube.com/watch?v=AkAXL5YJpRs>

Kanāla saturs tiek regulāri papildināts.